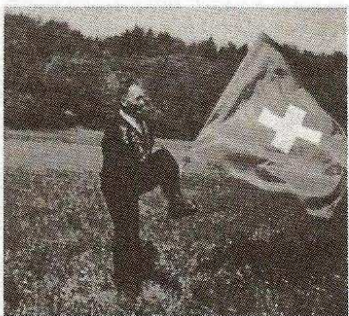

△ *Tirols vendelen.*

Limburgs vendelen. Allereerst komt dit doordat de maten en het gewicht van de vendels in grote lijnen overeenkomen, maar ook de grondfiguren die gemaakt worden, lijken veel op die van ons. Een aparte uitzondering is wel dat de kleuren van de vendels overeenkomen met de kleuren van de landstreek en niet met de kleuren van de Schützenverein.

Zwitserland

Het vendelen in Zwitserland wordt streng bepaald door ongeschreven regels die mondeling van (ervaren) vendelier op (aspirant-) vendelier worden overgeleverd. Het vendelen wordt beoefend door de Alpenbroederschappen die voornamelijk op religieuze feestdagen actief zijn, waarbij allerlei tradities ter voorbereiding en ten einde van het vendelen in acht worden genomen. Dit zijn kleine, lichte vendels (doorsnee circa 1,50m) inclusief contragewicht, waarop altijd de Zwitserse vlag staat. De vendelier heeft jaren

△ *Zwitsers vendelen.*

nodig om een volleerd beoefenaar van deze kunst te worden. Men moet vele spectaculaire figuren (zoals het hoog naar boven gooien) sierlijk in elkaar over laten lopen, waarbij allerlei ongeschreven (en dus voor mij onbekende) regels in acht worden genomen.

Italië

Ik wil hier mijn kans grijpen om het vendelen in de Toscaanse stad Siena nader uit te lichten. Elk van de 17 wijken in Siena heeft zijn eigen schutterij met uniformen gebaseerd op kleding uit de Renaissance (14e eeuw) en die schutterijen hebben elk hun eigen vendeliers, de zogeheten 'alfieri'. De schutterijen trekken uit in een optocht op twee heiligendagen in de zomer, die al sinds 1260 gevierd worden.

Het vendelen hier geschiedt volgens de figuren afkomstig uit het vendel-lesboek van een zekere graaf Francesco Ferrero Alfieri, die de regels van het vendelen in 1638 op schrift heeft gesteld op basis van grondstellingen die waarschijnlijk al veel ouder zijn. De eerste voorbeelden over het vendelen in Siena dateren uit het jaar 1147.

De alfieri maken gebruik van vlaggen van circa 1,50 bij 1,50m. De figuren gaan niet van boven naar onder, maar van links naar rechts en het slotstuk wordt gevormd door het hoog omhoog gooien van

de vlag. Dit omhoog werpen heeft grote symboliek. Het is een uiting van het streven naar vrijheid. De alfieri zijn trouwens niet de enigen wier vendeltechnieken afgeleid zijn van een lesboek. Ook de zwaaifiguren binnen de Duits- en Nederlandstalige gebieden zijn afgeleid van methodes die worden uitgelegd in lesboeken uit de 17e eeuw.

Conclusie

Ondanks de landsgrenzen, ondanks de verschillende tradities en ondanks de verschillende historische gebeurtenissen in de besproken gebieden zijn de overeenkomsten bij het vendelen groot. Hetgeen je makkelijk terug kunt zien in de maten, in de systematiek en in de diverse figuren. Van de totaal drie stukken die ik nu over het vendelen heb geschreven is mijn belangrijkste constatering dat – ondanks de praktische verschillen in uitvoering – vlaggengebruik door de eeuwen heen in verschillende hoedanigheden een belangrijke vorm van expressie is geweest binnen de Europese cultuur, dat voornamelijk door het schutterswezen tot op heden in ere wordt gehouden.

△ *Vendelen in Siena.*

△ *Vendelier uit het Noord-Franse Lille.*

Bron: Toorians, J., *Het vendel*, (1969).